

УДК 7 7.05:711.4:316.42

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-18>**Тетяна ПРОКОПОВИЧ**

кандидат психологічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва, завідувач кафедри образотворчого мистецтва, Волинський національний університет імені Лесі Українки, вул. Ковельська, 15, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43000

ORCID: 0000-0001-9935-6645**Нань Лі**

магістр образотворчого мистецтва, Волинський національний університет імені Лесі Українки, вул. Ковельська, 15, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43000

ORCID: 0009-0008-9222-9713

Бібліографічний опис статті: Прокопович, Т., Лі, Нань (2025). Сучасне мистецтво як чинник ревіталізації міських просторів. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 136–141, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-18>

СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЧИННИК РЕВІТАЛІЗАЦІЇ МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Стаття присвячена комплексному аналізу ролі сучасного мистецтва у процесах ревіталізації міських просторів. У роботі розглянуто ключові проблеми, стратегії та перспективи інтеграції мистецьких практик у трансформацію міського середовища. Сформульовано теоретичні засади та практичні рекомендації щодо планування, проектування та впровадження художніх інтервенцій, спрямованих на оновлення урбаністичних територій, підвищення якості міського простору та збереження культурної спадщини.

Особливу увагу приділено формуванню унікального культурного образу міста та зміцненню його ідентичності за допомогою сучасного мистецтва; інтеграції принципів сталого розвитку у проектування публічних просторів для гармонізації екологічних, соціальних та економічних аспектів розвитку; дослідженню інноваційних художніх форматів у контексті активізації участі громади й задоволення багатоманітних естетичних потреб населення.

Метою статті є дослідження і обґрунтування теоретичних засад та практичних підходів до використання сучасного мистецтва як інструмента ревіталізації міських просторів, а також виявлення його потенціалу у формуванні культурної ідентичності, підвищенні якості урбаністичного середовища та сприянні сталому розвитку міст.

Методи дослідження. Методологічна база ґрунтується на міждисциплінарному підході, що передбачає системний аналіз наукової літератури у галузях сучасного мистецтва, містобудування, архітектури, ландшафтного дизайну; вивчення вітчизняного й зарубіжного досвіду ревіталізації міських територій (зокрема кейсів в Україні, а також High Line у Нью-Йорку, Tate Modern у Лондоні, Rockbund Art Space у Шанхаї). Такий підхід дозволяє ідентифікувати сучасні тенденції, практичні інструменти та ключові проблемні питання у сфері впровадження мистецьких практик у міське середовище. Історико-культурний аналіз, що дозволяє простежити еволюцію підходів до інтеграції мистецтва в міський простір та з'ясувати історичні передумови формування концепції ревіталізації; порівняльно-аналітичний метод, орієнтований на вивчення досвіду реалізації проєктів ревіталізації у різних країнах та зіставлення специфіки художніх практик у контексті локальної культурної політики; мистецтвознавчий аналіз, спрямований на характеристику сучасних художніх стратегій, що використовуються для створення публічних мистецьких об'єктів і середовищних інсталяцій; систематичний огляд наукової літератури, що охоплює джерела з урбаністики, архітектури, культурології та сучасного мистецтва, з метою визначення актуального стану проблематики та ключових напрямів досліджень.

Наукова новизна дослідження криється у всебічному міждисциплінарному підході, аналізі ключових аспектів які формують мистецький простір сучасного міста. Зауважено, що відбувається інтеграція цифрових технологій у мистецькі практики міського простору; впровадження інноваційних методів створення й демонстрації художніх об'єктів із використанням технологій віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR). З'ясовано, що такі технології сприяють подоланню обмежень традиційних форматів експозиції та забезпечують принципово новий рівень імерсивного досвіду. Зокрема, зауважено приклади використання AR для тривимірної візуалізації культурних артефактів у музейному середовищі, що значно підвищує інтерес і залученість аудиторії.

Висновки. Мистецтво міського простору виконує важливу роль у формуванні культурної ідентичності міста, збереженні спадщини, активізації соціальних комунікацій і стимулюванні економічного розвитку. Разом із тим, виявлено проблеми, пов'язані із занепадом просторової якості, культурною уніфікацією та недостатнім урахуванням принципів сталості. З'ясовано необхідність посилення стратегічного планування, урахування регіонального контексту та впровадження комплексних екологічних і культурних підходів для ефективної реалізації мистецьких практик у міському просторі.

Ключові слова: мистецтво, мистецтво міського простору, стріт-арт, інноваційні художні формати, актуальні мистецькі практики, сучасний живопис.

Tetiana PROKOPOVYCH

PhD in Psychology, Associate Professor, Head of the Fine Arts Department, Lesya Ukrainka Volyn National University, 15 Kovel'ska St, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43000

ORCID: 0000-0001-9935-6645

Nan LI

Master's student of the Fine Arts Department, Lesya Ukrainka Volyn National University, 15 Kovel'ska St, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43000

ORCID: 0009-0008-9222-9713

To cite this article: Prokopovych, T., Li, Nan (2025). Suchasne mystetstvo yak chynnyk revitalizatsii miskyykh prostoriv [Contemporary art as a factor in the revitalization of urban spaces]. *Fine Art and Culture Studies*, 3-2, 136–141, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-18>

CONTEMPORARY ART AS A FACTOR IN THE REVITALIZATION OF URBAN SPACES

This article is devoted to a comprehensive analysis of the role of contemporary art in the revitalization processes of urban spaces. The study addresses key issues, strategies, and prospects for integrating artistic practices into the transformation of urban environments. It formulates theoretical foundations and practical recommendations for planning, designing, and implementing artistic interventions aimed at renewing urban territories, improving the quality of urban space, and preserving cultural heritage.

Special attention is given to the formation of a unique cultural image of the city and strengthening its identity through contemporary art; to the integration of sustainable development principles into public space design for the harmonization of ecological, social, and economic aspects of development; and to the study of innovative artistic formats in the context of community engagement and meeting the diverse aesthetic needs of the population.

The purpose of this article is to explore and substantiate theoretical foundations and practical approaches to using contemporary art as a tool for urban space revitalization, as well as to identify its potential in shaping cultural identity, enhancing the quality of urban environments, and promoting sustainable urban development.

The methodological framework is based on an interdisciplinary approach that includes a systematic analysis of scientific literature in the fields of contemporary art, urban planning, architecture, and landscape design; comparative research on domestic and international experiences of urban revitalization (including cases in Ukraine, as well as the High Line in New York, Tate Modern in London, and Rockbund Art Space in Shanghai). This approach allows the identification of current trends, practical tools, and key challenges in the field of art integration into urban environments.

A historical and cultural analysis enables the tracing of the evolution of approaches to art integration in urban space and reveals the historical premises for the concept of revitalization. The comparative-analytical method focuses on the study of revitalization project implementation in different countries and the comparison of artistic practices in the context of local cultural policies. Art criticism analysis is used to characterize contemporary artistic strategies employed in the creation of public art objects and environmental installations. A systematic literature review encompasses sources from urban studies, architecture, cultural studies, and contemporary art to identify the current state of the field and major research directions.

The scientific novelty lies in the comprehensive interdisciplinary approach and the analysis of key aspects shaping the artistic space of the contemporary city. It is noted that digital technologies are being integrated into urban artistic practices; innovative methods of creating and presenting artworks using virtual (VR) and augmented reality (AR) technologies are being implemented. These technologies help to overcome the limitations of traditional exhibition formats and provide an entirely new level of immersive experience. For example, the use of AR for three-dimensional visualization of cultural artifacts in museum environments significantly increases public interest and engagement.

Conclusions. Urban space art plays a vital role in shaping the cultural identity of a city, preserving heritage, fostering social communication, and stimulating economic development. However, challenges related to the degradation of spatial quality, cultural homogenization, and insufficient consideration of sustainability principles are also identified. The need for enhanced strategic planning, consideration of regional contexts, and the implementation of comprehensive ecological and cultural approaches for the effective realization of artistic practices in urban spaces is emphasized.

Key words: art, urban space art, street art, innovative artistic formats, contemporary artistic practices, modern painting.

Актуальність проблеми. У контексті сучасної урбанізації мистецтво міського простору набуває особливої значущості як засіб формування культурної ідентичності, вираження колективної пам'яті та активізації соціальної взаємодії. Воно вже не виконує лише декоративну функцію, а стає важливим інструментом комунікації між містом і його мешканцями, сприяючи інтеграції культурних смислів у щоденне міське середовище. Зі зростанням темпів урбанізації зростають і вимоги до якості публічного простору, його естетичного, функціонального та смислового наповнення. За даними ООН, у 2024 році понад 60 % населення світу мешкає в містах, а до 2050 року цей показник може сягнути майже 70 %. У процесі стрімкого розширення урбаністичних територій численні мегаполіси стикаються з проблемами зниження якості міського середовища, відсутністю або ж нестачею мистецького і культурного простору, хаотичним функціональним зонуванням і надмірною щільністю забудови. Особливо гостро ці проблеми проявляються у великих містах країн, що розвиваються, де критично бракує зелених зон, парків і рекреаційних територій з мистецькими локаціями.

Таким чином, дослідження ролі сучасного мистецтва в трансформації міського простору є вкрай актуальним з огляду на необхідність пошуку інноваційних рішень для підвищення якості урбаністичного середовища, збереження культурної самобутності міст і реалізації стратегій сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх років дослідження у сфері мистецтва міського простору продемонстрували значну актуальність. У науковому дискурсі відзначено активізацію міждисциплінарних підходів, що охоплюють мистецтвознавство, культурологію, урбаністику, соціологію та цифрові технології. Актуальні студії зосереджуються на інноваційному переосмисленні функцій мистецтва у міському середовищі, зокрема на його ролі як чинника культурної ідентифікації, засобу взаємодії громади з простором, а також інструмента технологічного та соціального оновлення міських територій.

Одним із напрямів, що привертає увагу дослідників, є трансформація традиційних художніх засобів та їх інтеграція у сучасний міський контекст. Зокрема, інноваційне

застосування регіональних ремесел у формуванні візуального образу міста. Так, Сяо Жуйжун (Xiao Ruijiong, 2025) акцентує увагу на використанні традиційного мистецтва витинанки з паперу у скульптурних композиціях та системах навігації, навівши приклад оформлення станції метро Фошань, де паперові мотиви стали впізнаваним елементом культурної ідентичності. У свою чергу, Ву Цзімін (Wu Jimin, 2025) підкреслює значення художніх інтервенцій у реновації старих районів, зокрема через візуальні цитати з архітектурної спадщини чи місцевих легенд у муралах та інсталяціях, які активізують діалог між історією та сучасністю.

Значну увагу у науковому середовищі приділено й ролі цифрових технологій у трансформації просторового сприйняття. Дослідження Ян Чжійона та співавт. (Yang Zhiyong et al., 2024) зосереджено на феномені «мистецтва світла», що застосовує інтелектуальне освітлення, інтерактивні проєкції та медіафасади задля динамізації міського ландшафту. Ян Хон'є (Yang Hongye, 2025) наголошує на необхідності цифрової інтеграції в процеси реновації – через використання VR/AR технологій для реконструкції історичних сцен та створення імерсивних середовищ. Такі тенденції пов'язані з розвитком інтерактивних сенсорних інсталяцій, участю громадськості у створенні культурного ландшафту та впровадженням енергоощадних технологій у міських арт-проєктах.

Згідно з Ву Цзіміном (Wu Jimin, 2025), важливим елементом у відновленні життєвості занепалих районів є створення багатофункціональних мистецьких вузлів, які поєднують естетичні, культурні та рекреаційні функції. Ху Чуньмен (Hu Chunmen, 2024) демонструє, як мікроінтервенції вуличного мистецтва формують майданчики для взаємодії мешканців, ініціюючи сталі моделі культурного виробництва. Чжу Сі (Zhu Xi, 2024) звертає увагу на «емоційну пам'ять» як рушійну силу формування прив'язаності до місця, особливо через реставрацію історичних скульптур, що актуалізують гуманістичні сенси у сприйнятті міського простору.

Таким чином, аналіз сучасної наукової літератури засвідчує мультидисциплінарний характер досліджень у сфері міського мистецтва, що охоплюють питання ідентичності,

технологізації, сталого розвитку та соціальної інтеграції. Ці підходи формують підґрунтя для подальшого осмислення потенціалу мистецтва у трансформації урбаністичного середовища.

Метою цієї статті є комплексне дослідження ролі, проблем і перспектив розвитку мистецтва міського простору в контексті сучасних урбаністичних трансформацій. Основну увагу зосереджено на теоретичному обґрунтуванні та формуванні практичних рекомендацій щодо планування, проектування та впровадження художніх рішень, що сприяють оновленню міського середовища, підвищенню його якості, збереженню культурної спадщини та реалізації принципів сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасному урбанізованому соціальному середовищі багато міст, орієнтуючись на уніфікований архітектурний стиль, поступово втрачають свою культурну унікальність і регіональну ідентичність. Актуальним викликом постає явище культурної гомогенізації (змішування), зумовлене глобалізаційними процесами. Зводяться типові житлові комплекси та комерційні центри, що не відображають історичну специфіку території. Це не лише знижує культурну привабливість міського середовища, а й послаблює почуття приналежності у мешканців. Подібна ситуація знижує життєздатність культурної інфраструктури та обмежує її потенціал у забезпеченні гармонійного розвитку міст.

Окрім того, відбувається недостатнє впровадження принципів сталого розвитку в проектування мистецьких об'єктів. У багатьох випадках переважають короткострокові економічні інтереси, тоді як довготривале функціонування мистецьких інтервенцій залишаються поза увагою.

У межах дослідження було зібрано репрезентативні кейси публічного мистецтва в міському просторі як в Україні, так і за кордоном, серед яких проєкт “Art United Us” (Київ), Резиденція “Porto Franko” (Івано-Франківськ) High Line (Нью-Йорк), Tate Modern (Лондон), BFC Art Center (Шанхай) та Taikoo Li (Ченду). Глибокий аналіз цих прикладів дозволив виокремити успішні художньо-урбаністичні практики, а також можливі недоліки в аспектах дизайну простору, культурної ідентичності, функціонального планування та екологічної сталості.

Зокрема, Одним із наймасштабніших проєктів став “Art United Us” (2016–2017), у межах

якого в Києві було створено понад 100 муралів за участю митців з усього світу. Художники за допомогою монументального мистецтва привертали увагу до проблем інформаційного зомбування та зовнішньої агресії. Ці інтервенції, зокрема робота “Revival” на вулиці Івана Франка, не лише трансформували міський ландшафт, а й підвищили культурну привабливість столиці України. В рамках проєкту Art United Us художники створили близько 200 муралів по всьому світі.

У місті Івано-Франківськ системні мистецькі практики були реалізовані в межах фестивалю “Porto Franko”, що об'єднав сучасне мистецтво, музику, театр і нові медіа в публічному просторі. Унікальність ініціативи полягає у використанні як традиційних, так і нестандартних локацій (вокзал, аеропорт, закинуті промзони), що сприяло формуванню нової урбаністичної ідентичності.

Ці та інші кейси свідчать про активне використання мистецтва як інструмента ревіталізації та ідентифікації міських просторів в Україні, водночас демонструючи потенціал міждисциплінарного підходу до інтеграції культури, історії та соціальної взаємодії у процесі міського розвитку.

Розглянемо далі High Line, де відбулось перетворення занедбаної залізничної на підвісний парк, не лише зберегло індустріальну пам'ять, але й створило багатофункціональний простір для відпочинку, культури й дозвілля, що спричинило підйом економічного потенціалу прилеглих районах.

У науковому просторі проводиться комплексний систематичний огляд ролі мистецтва в міській забудованості та здатності людини успішно адаптуватися та відновлюватися. Ряд досліджень демонструє взаємозв'язок між публічним мистецтвом та місцевим бізнесом. Наприклад, Mack, Talen і Koschinsky (2017) встановили значне збільшення кількості арт-підприємств у районах з високою відвідувальністю. Santos та Silva (2020) ідентифікували зростання витрат відвідувачів і потоку клієнтів до парків після встановлення художніх об'єктів.

Крім того, поєднання в міській забудові природи та мистецтва сприяють психоемоційному відновленню: дослідження підтвердили, що поєднання сенсорних характеристик (зір, шум,

запах) у публічних просторах знижує стрес та підвищує емоційну стабільність.

Варто відзначити серед нових тенденцій – це оптимізація доступності міського мистецтва для людей із вадами зору завдяки методикам дистанційної аудіоопису та сенсорної навігації. До прикладу, відчуття старовинне місто та його пам'ятки на дотик мають змогу люди з порушеннями зору у Луцьку (Україна). Там, відразу біля мурів замку створено і встановлено зменшену копію замку Любарта. У багатьох містах України, наприклад, Львів, реалізовані проекти з аудіоописами візуалізації творів мистецтва для людей з порушеннями зору.

У світлі динамічного розвитку цифрових технологій і зростання естетичних запитів населення, мистецтво міського простору демонструє тенденції до діджиталізації, інтелектуалізації та розширення форматної різноманітності. Інтеграція VR, AR та блокчейн-технологій відкриває нові можливості для створення, презентації та збереження мистецьких практик, зокрема завдяки формуванню інтерактивного, персоналізованого культурного досвіду. Таким чином, розвиток мистецтва міського простору у XXI столітті потребує постійного оновлення науково-теоретичної бази, впровадження інноваційних рішень, міжсекторальної взаємодії та залучення громад до культурного планування міського середовища.

Окремі кейси підтверджують економічний ефект від мистецьких проектів: наприклад, програма вуличного мистецтва Wynwood Walls у Маямі стала доказом підвищення вартості нерухомості та локального економічного розвитку.

Цей емпіричний аналіз ілюструє, що мистецтво міського простору є потужним інструментом як культурної, так і економічної трансформації міських середовищ. Водночас успішна реалізація вимагає балансування економічних вигод і соціальної справедливості,

комплексного врахування екологічних аспектів та забезпечення доступності для громади.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Мистецтво міського простору посідає провідне місце в сучасному урбаністичному дискурсі як чинник формування культурної ідентичності, збереження історичної спадщини, активізації соціальної взаємодії та економічного розвитку. Завдяки художньому дизайну та символічному навантаженню, воно інтегрує історичні, культурні й регіональні характеристики у публічний простір, формуючи унікальний міський образ і підвищуючи культурну привабливість та конкурентоспроможність міста. Крім того, урбаністичне мистецтво сприяє розширенню громадського простору для дозвілля та комунікації, стимулює розвиток туризму та суміжних галузей, а отже, має виразний мультиплікативний ефект.

Водночас виявлено низку актуальних проблем, що потребують комплексного вирішення: зниження якості міського простору, тенденції до культурної уніфікації, недостатнє впровадження принципів сталого розвитку в практику художнього оформлення публічного середовища. Для їх подолання необхідне стратегічне переосмислення міського планування, орієнтоване на збереження регіональної ідентичності, послідовне впровадження екологічно ощадних та енергозберігаючих рішень, а також залучення широкого кола представників органів влади, художників, локальних громад.

У даному контексті перспективними напрямками подальших досліджень виступають поглиблення міждисциплінарного підходу, зокрема інтеграція методів мистецтвознавства, культурології, соціології, психології, урбаністики. Актуальним є дослідження впливу мистецтва міського простору на психоемоційний стан жителів, їхнє соціальне включення, відчуття приналежності до спільноти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Hongye Yang. Art practice of the smart city: Digital integrated design and spatial reconstruction in old urban districts. (杨红叶. 智慧城市的艺术实践—城市老城区数字融合设计与空间重塑) *Art Education*. 2025. (9). P. 184–187.
2. Ruirong Xiao. Application of paper-cutting art in public space and research on the formation of street visual image. (肖瑞蓉. 剪纸艺术在公共空间中的运用与街道视觉形象塑造研究) *Celestial Craft*. 2025. (13). P. 42–44.
3. Ziming Wu. Artistic design strategies for public space in old districts. (吴梓铭. 老旧街区公共空间的艺术化设计策略) *Sea of Arts*. 2025. (1). P. 68–71.
4. Xi Zhu. Research on artistic design of modern urban public space. (朱玺. 当代城市公共空间艺术设计研究[J]. 大众文艺) *Popular Art and Literature*. 2024. (12). P. 49–51. DOI: <https://doi.org/10.20112/j.cnki.ISSN1007-5828.2024.12.018>

5. Xiongwen Guo. Research on the application and development of digital media art in urban public space design. *Journal of World Architecture*. 2024. 8 (2). P. 62–66.
6. Chunmeng Hu. Art spaces in street alleys stimulate diverse urban cultural vitality. (胡春萌.街巷里的艺术空间激发多元城市文化活力[N].天津日报) *Tianjin Daily*. 2024. (X). DOI: <https://doi.org/10.28789/n.cnki.ntjrb.2024.001464>
7. Zhiyong Yang, Pavlo Yevhenovych Shugulov. The impact of digital art on the design of urban public space: The art of light. (杨志勇,帕维尔·叶夫根耶维奇·舒古洛夫.数字艺术对城市公共空间设计影响—光的艺术[J].艺术研究) *Art Studies*. 2024. (1). P. 163–165. DOI: <https://doi.org/10.13944/j.cnki.ysyj.2024.0025>
8. Zhuoyu Guo. The relationship between urban public space reconstruction and environmental art design. *Journal of Civil Engineering and Urban Planning*. 2023. 5 (9).
9. Zifei Liu. Research on the production of urban public art space based on digital media (Master's thesis). (刘子菲.基于数字媒介的城市公共艺术空间生产研.中国传媒大学) *Communication University of China*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.27483/d.cnki.gbjgc.2023.000074>
10. Tian Yang. Critique of contemporary urban public art and the functional reconstruction of multiple values. (杨田.当代城市公共空间艺术批评与多元价值的功能重塑[J].南京艺术学院学报(美术与设计版) *Journal of Nanjing University of the Arts. Series: Art and Design*. 2020. (4). P. 202–207.

REFERENCES:

1. Yang, H. (2025). Art practice of the smart city: Digital integrated design and spatial reconstruction in old urban districts. *Art Education*, (9), 184–187 [in China]
2. Xiao, R. (2025). Application of paper-cutting art in public space and research on the formation of street visual image. *Celestial Craft*, (13), 42–44 [in China]
3. Wu, Z. (2025). Artistic design strategies for public space in old districts. *Sea of Arts*, (1), 68–71 [in China].
4. Zhu, X. (2024). Research on artistic design of modern urban public space. *Popular Art and Literature*, (12), 49–51. DOI: <https://doi.org/10.20112/j.cnki.ISSN1007-5828.2024.12.018> [in China].
5. Guo, X. (2024). Research on the application and development of digital media art in urban public space design. *Journal of World Architecture*, 8 (2), 62–66 [in China].
6. Hu, C. (2024, May 21). Art spaces in street alleys stimulate diverse urban cultural vitality. *Tianjin Daily*, (X). DOI: <https://doi.org/10.28789/n.cnki.ntjrb.2024.001464> [in China].
7. Yang, Z., & Shugulov, P. Y. (2024). The impact of digital art on the design of urban public space: The art of light. *Art Studies*, (1), 163–165. DOI: <https://doi.org/10.13944/j.cnki.ysyj.2024.0025> [in China].
8. Guo, Z. (2023). The relationship between urban public space reconstruction and environmental art design. *Journal of Civil Engineering and Urban Planning*, 5 (9) [in China].
9. Liu, Z. (2023). Research on the production of urban public art space based on digital media (Master's thesis). *Communication University of China*. DOI: <https://doi.org/10.27483/d.cnki.gbjgc.2023.000074> [in China].
10. Yang, T. (2020). Critique of contemporary urban public art and the functional reconstruction of multiple values. *Journal of Nanjing University of the Arts. Series: Art and Design*, (4), 202–207 [in China].